

Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs

APSTIPRINU

Valsts tiesu medicīnas
ekspertīzes centra direktora p.i.

(paraksts)* Inga Martinova

17.07.2023.

2022. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

RĪGĀ 2023

Saturs

1. Pamatinformācija	4
1.1. PĀRSKATA GADĀ NOTIKUŠĀS BŪTISKĀS PĀRMAIŅAS	6
2. Darbības rezultāti	8
2.1. DZĪVO PERSONU TIESU MEDICĪNISKĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES	10
2.2. MĪRUŠO TIESU MEDICĪNISKĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES	13
2.3. KOMISIJAS TIESU MEDICĪNAS EKSPERTĪZES	16
2.4. CENTRA LABORATORIJĀS VEIKTĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES	17
2.5. LATVIJAS AUDU BANKAS NODAĻA.....	20
2.6. ZINĀTNISKI METODISKĀ PADOME	21
3. Programmas valsts budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitātes izvērtējums	23
4. Uzlabojumi pakalpojumu kvalitātes un iestādes administrēšanai.....	27
5. Personāls.....	29
6. Komunikācija ar sabiedrību.....	31
7. Starptautiskā sadarbība.....	33
8. Plānotie pasākumi 2023. gadā	33

Pārskatā lietotie saīsinājumi

BMLA – Baltijas tiesu medicīnas asociācija
Centrs – Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs
DNS – Dezoksiribonukleīnskābe
EEZ – Eiropas ekonomiskā zona
ERAF – Eiropas Reģionālais attīstības fonds
ESF – Eiropas Sociālais fonds
IKT – Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
KPL – Kriminālprocesa likums
LABN – Centra Latvijas audu bankas nodaļa
LATAK – Latvijas nacionālais akreditācijas birojs
LU – Latvijas universitāte
LVRTC – Valsts akciju sabiedrība “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”
RAKUS – Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca
RFSA – Rentgena fluorescentās spektrālās analīzes metode
RSU – Rīgas Stradiņa universitāte
SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs
TEP – Tiesu ekspertu padome
THL – Centra Tiesu histoloģijas laboratorija
TTL – Centra Tiesu toksikoloģijas laboratorija
TMĢSL – Centra Tiesu medicīnas ģenētikas un seroloģijas laboratorija
TMKL – Centra Tiesu medicīnas kriminālistikas laboratorija
TME – Tiesu medicīniskā ekspertīze
TMED – Centra Tiesu medicīnas ekspertīžu departaments
TMEIS – Tiesu medicīnas ekspertīžu informācijas sistēma
TMLD – Centra Tiesu medicīnas laboratoriju departaments
TSK – Toksikoloģijas un sepses klīnika
VARAM – Vides un reģionālās attīstības ministrija
VP – Valsts policija
VM – Veselības ministrija
ZMP – Centra Zinātniski metodiskā padome
ZVA – Zāļu valsts aģentūra

1. PAMATINFORMĀCIJA

Centrs ir veselības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kura darbojas pamatojoties uz Ministru kabineta 2004. gada 7. septembra noteikumiem Nr. 776 "Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra nolikums". Centrs ir reģistrēts Ārstniecības iestāžu reģistrā ar kodu 0100-16001.

Centram ir sekojošas funkcijas:

1. veikt tiesu medicīniskās ekspertīzes;
2. organizēt zinātnisko darbu un pēcdiploma izglītību tiesu medicīnas jomā;
3. sniegt konsultatīvu palīdzību tiesu medicīnas jomā tiesībaizsardzības un ārstniecības iestādēm;
4. iespēju robežās nodrošināt ārstniecības iestādes ar audu transplantātiem.

Centra darbība notiek saskaņā ar iestādes darbības stratēģiju "Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra darbības stratēģija līdz 2022. gadam".

Centrs ir noteicis un izpildījis sekojošus virsmērķus:

- efektīva iestādes funkciju izpilde, pamatprocesu veikspējas un kvalitātes pilnveide;
- personāla pietiekamība un profesionālā kvalifikācija, zinātniskā potenciāla attīstība, t.sk. īstenojot starpresoru un starptautisko sadarbību un apmācot medicīnas studentus un tiesu medicīnas rezidentus.

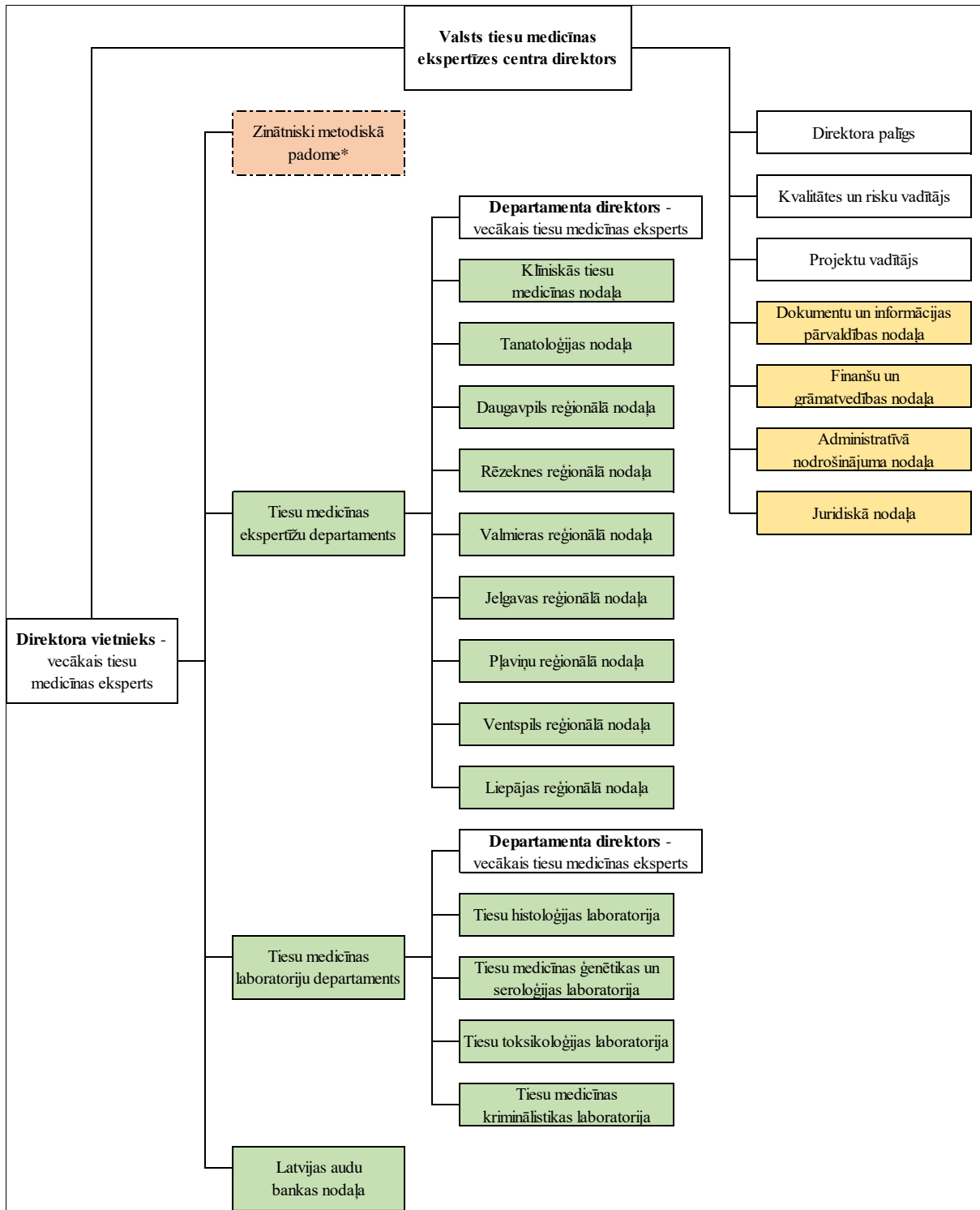
Centra stratēģijā ir noteikti sekojoši iestādes darbības virzieni - efektīva tiesu medicīnisko ekspertīžu un izpētes procesa nodrošināšana un pilnveide, ārstniecības iestāžu nodrošināšana ar audu transplantātiem un pēcdiploma izglītības organizēšana un zinātniskās pētniecības attīstīšana tiesu medicīnas jomā.

Iestādes publiskajā pārskatā Centrs informē par darba rezultātiem un piešķirto budžeta līdzekļu izmantošanu pārskata gadā.

Īstenotās budžeta programmas, apakšprogrammas:

- Specializētās veselības aprūpes nodrošināšana (Kods 39), apakšprogramma: Tiesu medicīniskā ekspertīze (Kods 0600);
- Medicīnas izglītība (Kods 02), apakšprogramma: Rezidentu apmācība (Kods 0400);
- Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansēto programmu, projektu un pasākumu īstenošana (Kods 71), apakšprogramma: Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētie projekti (Kods 0600);
- Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums (Kods 99).

Centra struktūru veido centrālais birojs, 9 reģionālās nodaļas un 4 laboratorijas. Tiesu medicīniskās dzīvo personu un mirušo ekspertīzes veic tiesu medicīnas ekspertī deviņās nodaļās, laboratoriskās izpētes un ekspertīzes – tiesu histoloģiskās, toksikoloģiskās, medicīniskās kriminālistikas, bioloģiskās seroloģijas un ģenētikas laboratorijās, savukārt Centra administrācija un tajā strādājošie dažādu jomu speciālisti ir tie, kuri stratēģiski plāno Centra darbu un sniedz atbalstu pamatfunkciju izpildē iesaistītām struktūrvienībām.

* konsultatīva padomdevēja institūcija, kas darbojas saskaņā ar institūcijas nolikumu

1. attēls. Centra struktūrhēma, apstiprināta ar Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra 17.11.2020. reglamentu Nr. 12-2020/L9-10.1.

1.1. Pārskata gadā notikušās būtiskās pārmaiņas

2022. gadā Centrā veikti būtiski pasākumi nozīmīgākajās jomās:

1. Pārvaldības sistēmas pilnveidē un procesu digitalizācijā.
2. Materiāli-tehniskās bāzes nodrošinājumā.
3. Tiešo funkciju kompetences apliecināšanā.

2022. gadā Centrs izstrādāja un pēc saskaņošanas ar VM apstiprināja aktualizēto stratēģiju "Centra darbības stratēģija 2022. gadam.", kā arī uzsāka darbu pie Centra darbības stratēģijas izstrādes 2023.-2026. gadam, t.sk. apzinot esošo situāciju problēmjomās.

Tiesu medicīnisko izpēšu un ekspertīžu jomā būtiskākie notikumi saistāmi ar Tiesu medicīnas ekspertīžu informācijas sistēmas (TMEIS) lietošanu, ekspertīžu kvalitātes nodrošināšanu, eksperta atzinumu, ekspertīžu metožu un metodiskās dokumentācijas pilnveidošanu.

Centrs apstiprināja Ārkārtas situāciju vadības plānu un izdeva rīkojumu par operatīvās vadības grupas sastāvu.

Sadarbībā ar Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamentu tika panākta vienošanās par miršanas fakta reģistrāciju dzimtsarakstu nodaļās, pamatojoties uz elektroniski parakstītu Medicīnisko apliecību, gadījumos, kad Centrs reģistrē miršanas faktu.

Pārskata periodā organizētas tikšanās ar Valsts policijas priekšnieku A.Ruku, Kriminālistikas pārvaldes vadību, kā arī ar Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas un RAKUS "Gaiļezers" pārstāvjiem lai apzinātu pašreizējo situāciju ar Rīgā un Rīgas reģionā seksuālā vardarbībā cietušo t.sk. nepilngadīgo apsekošanas un bioloģiskā materiāla izņemšanas pēc iespējas īsākā laikā no notikuma nodrošināšanu un plānotu turpmākās sadarbības iespējas. Veikts statistisko datu un izmaksu apkopojums par izbraukumiem uz notikuma vietu, kuros nepieciešama tiesu medicīnas eksperta klātbūtne, lai sagatavotu priekšlikumus un finansiālo pamatojumu šāda veida pakalpojuma nodrošināšanai pēc vienota principa visā Latvijas teritorijā.

Centrs organizēja tiesnešu (Tiesu) kā Centra klientu apmierinātības pētījumu, ar mērķi pilnveidot tiesā iesniedzamu ekspertu atzinumu saturu, rezultāti tika apkopoti, analizēti un noteiktas pilnveides darbības.

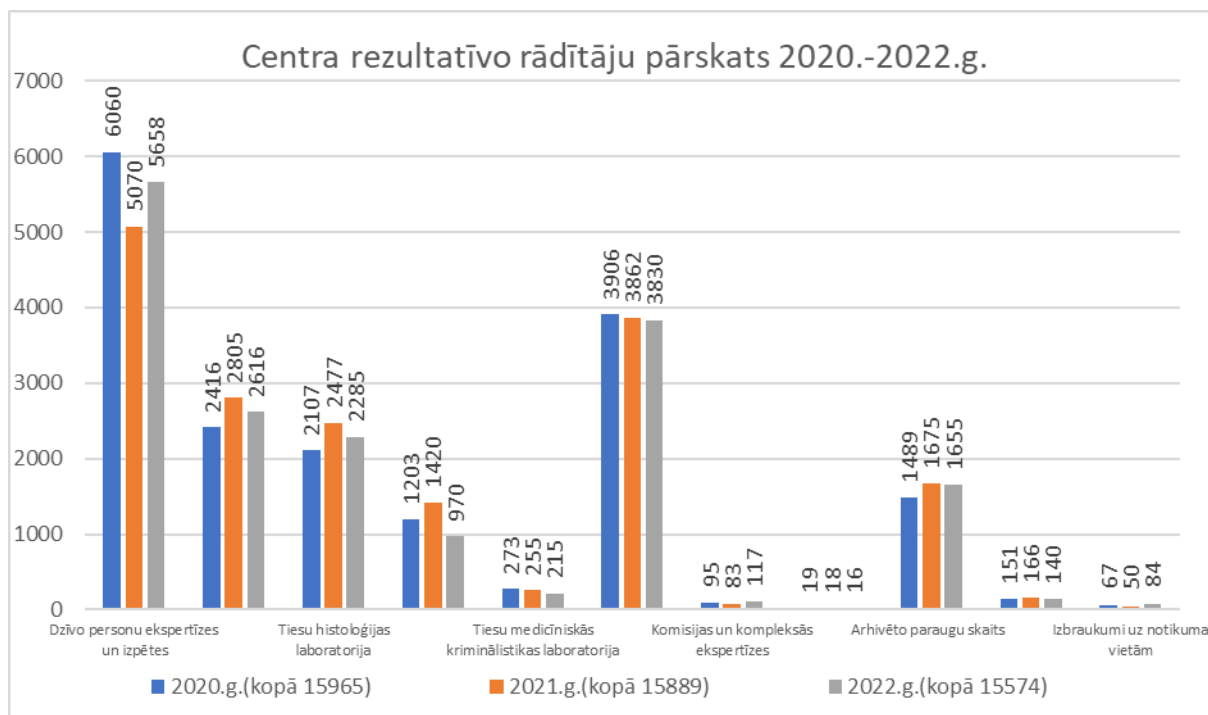
TMEIS reģistrēta Valsts informācijas resursu, sistēmu un sadarbības informācijas sistēmā VIRSIS ar drošības līmeni "Paaugstināts", kā arī TMEIS tiesiskais statuss noteikts 23.08.2022. apstiprinot MK noteikumus Nr. 523 "Grozījums Ministru kabineta 2004. gada 7. septembra noteikumos Nr. 776 "Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra nolikums".

Centrs ar Tieslietu ministriju parakstīja partnerības līgumu par sadarbību Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.–2021. gada perioda programmas "Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana" iepriekš noteiktā projekta "Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana" īstenošanā, kura ietvaros iegādātas TN un TTL vajadzībām nepieciešamās iekārtas, lai uzturētu un pilnveidotu Centra tehnoloģisko nodrošinājumu mirušo tiesu medicīnas ekspertīžu un tiesu toksikoloģisko izpēšu realizācijai saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un labāko praksi.

Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” projekta "Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana" aktivitātes "Apmācības, prasmju pilnveidošana un pieredzes apmaiņa tiesu medicīnas kandidātiem, tiesu ekspertiem, notikumu vietas ekspertiem un jomas vadītājiem" ietvaros īstenota starptautiskā sadarbība tiesu medicīnas ekspertu apmācībai.

Centra laboratorijās LATAK uzraudzības auditā apliecināta kompetence, paplašinot testēšanas sfēru, veikt testēšanu atbilstoši LVS EN ISO/IEC 17025:2017 “Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības” standarta prasībām.

2. DARBĪBAS REZULTĀTI

2. attēls. Centra pamatfunkciju 2022. gada darbības rezultāti salīdzinājumā ar 2020. un 2021. gadu.

1. tabula

Tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes 2020.-2022. gadā

Rezultatīvais rādītājs	2020	2021	2022
Tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes	15965	15889	15574
Dzīvo personu ekspertīzes un izpētes*	6060	5070	5658
Mirušo ekspertīzes un izpētes*	2416	2805	2616
Tiesu histoloģijas laboratorija	2107	2477	2285
Tiesu medicīnas ģenētikas un seroloģijas laboratorija	1203	1420	970
Tiesu medicīnas kriminālistikas laboratorija	273	255	215
Tiesu toksikoloģijas laboratorija	3906	3862	3830
Latvijas audu bankas nodaļa (biotransplantātu skaits)	19	18	16
Tiesas sēdes	151	166	140
Izbraukumi uz notikuma vietām	67	50	84

*Dzīvo un mirušo personu ekspertīžu skaitā iekļauts komisijas ekspertīžu skaits attiecīgi dzīvām un mirušām personām. 2022. gadā kopumā veiktas 15574 ekspertīzes un izpētes, t.sk. maksas pakalpojumi.

Salīdzinot kopējo tiesu medicīnisko ekspertīžu skaitu triju gadu laikā (2020.-2022. g.), ir neliela tendence samazināties kopējam tiesu medicīnisko ekspertīžu skaitam, taču samazinājums nav būtisks un ir vērojama atsevišķu ekspertīžu veidu skaita mainība salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem. Skaita izmaiņas korelē ar iedzīvotāju skaitu un kopējiem mirstības rādītājiem valstī, kā arī to ietekmē veiktās izmaiņas Kriminālprocesa likumā (20.06.2018. pieņemti grozījumi KPL, izslēdzot 195. pantu par obligātās ekspertīzes noteikšanu t.sk. nāves cēloņa noteikšanai, miesas bojājumu smaguma pakāpes noteikšanai). Valsts policijā nav vienoti pamatprincipi tiesu medicīniskās ekspertīzes noteikšanai, īpaši tas attiecināms uz mirušo tiesu medicīniskām ekspertīzēm, līdz ar to tiesu medicīnisko ekspertīžu skaits valsts reģionos nav vienmērīgs. 2022. gadā tāpat kā iepriekšējos gados rezultātvos rādītājus ir ietekmējusi arī Covid-19 pandēmija – ārkārtas stāvoklis, mājsede, kā rezultātā vērojama cietušo personu ekspertīžu miesas bojājumu smaguma pakāpes noteikšanai mainība, tomēr salīdzinot ar 2021.gadu šo ekspertīžu skaits ir pieaudzis par 588 vienībām.

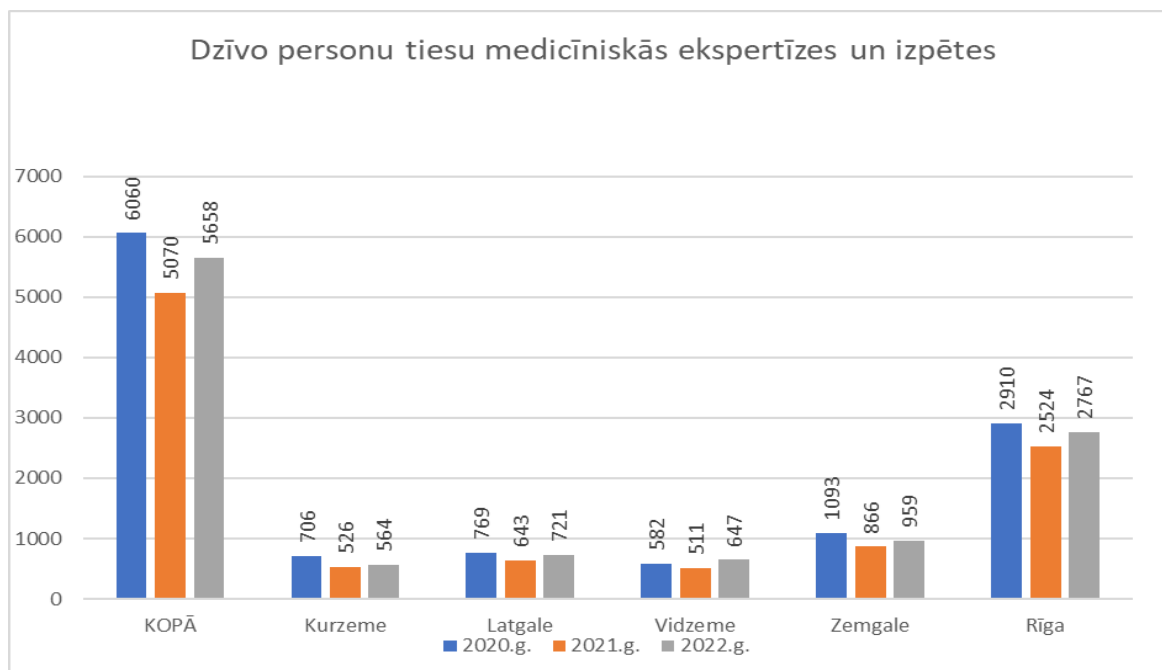
Analizējot Centra laboratoriju darbu, konstatēts, ka 2022. gadā salīdzinoši ar 2021. gadu darba apjoms ir samazinājies (par 223 vienībām), taču attiecībā pret 2020. gadu ir vērojams darba apjoma pieaugums (par 301 vienību).

2022. gadā Centrs kopumā sniedzis 640 maksas pakalpojumus, kas salīdzinājumā ar 2021. gadu ir palielinājies par 49 vienībām un salīdzinājumā ar 2020. gadu ir palielinājies par 27 vienībām. Vislielāko maksas pakalpojumu daļu sastāda TTL laboratorijā sniegtie pakalpojumi, kas tiek veikti noslēgtā līguma ar RAKUS Toksikoloģijas un sepses klīniku ietvaros (490 maksas pakalpojumi), kas sasniedz 2020. gada līmeni. Sniegto pakalpojumu Valmieras reģionālajā nodaļā noslēgto līgumu ar “Vidzemes slimnīcu” un Cēsu klīniku skaits salīdzinoši ar 2021. un 2020. gadu ir samazinājies, attiecīgi abos gados par 11 vienībām, taču ir nedaudz pieaudzis veikto maksas pakalpojumu skaits uz iesnieguma pamata. Pļaviņu reģionālā nodaļa arī ir veikusi maksas pakalpojumus noslēgtā līguma ar “Jēkabpils slimnīcu” ietvaros.

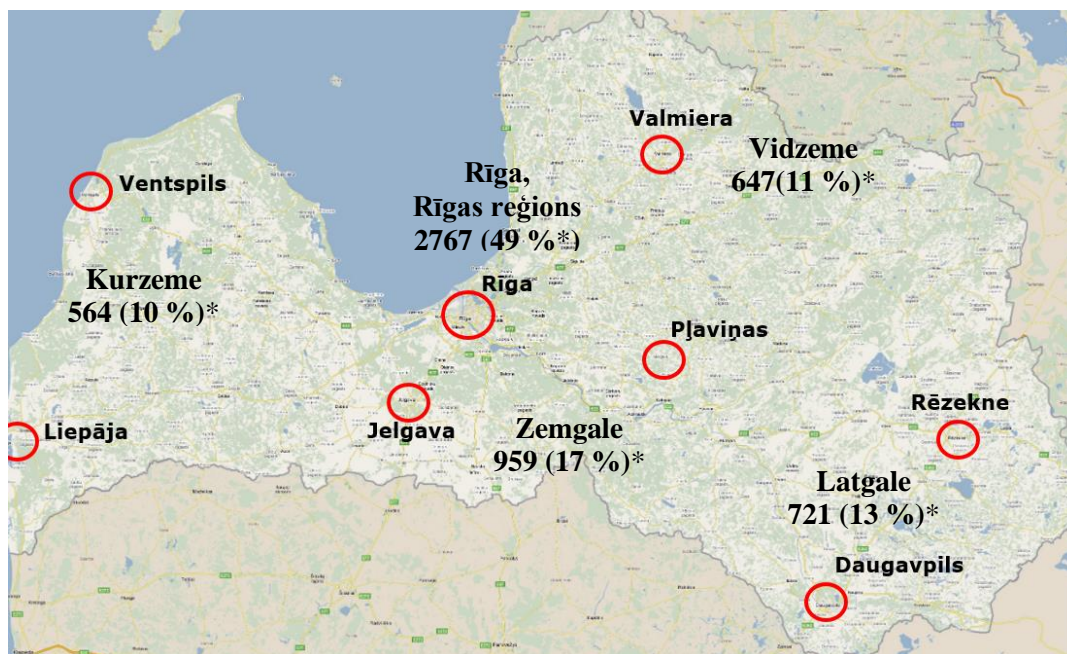
Sagatavoti bioloģiskā materiāla paraugi Līķa bioloģiskā materiāla arhīvā, kurus atbilstoši Ministru kabineta 2005. gada 23. augusta noteikumiem Nr. 620 „DNS Nacionālajā datu bāzē iekļaujamo ziņu, kā arī bioloģiskā materiāla un bioloģiskās izcelsmes pēdu izņemšanas kārtība” izmanto personu identifikācijai. Daļa no bioloģiskā materiāla paraugiem tiek izmantoti DNS Nacionālās datu bāzes uzturēšanai.

LABN 2022. gadā ieguva 16 biotransplantātus ārstniecības iestāžu vajadzībām. Jāatzīmē, ka iegūto audu skaits ir atkarīgs no ārstniecības iestāžu pieprasījuma, kā arī iegūto audu apjomu ietekmē potenciālo donoru trūkums, sarunu laikā ar mirušā cilvēka tuviniekiem saņemtā informācija – radnieku atteikums, sadarbības partnera (Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Oftalmoloģijas klīnikas) gatavība izmantot iegūtos audus kā transplantācijas materiālu un Centra personāla trūkums.

2.1. DZĪVO PERSONU TIESU MEDICĪNISKĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES

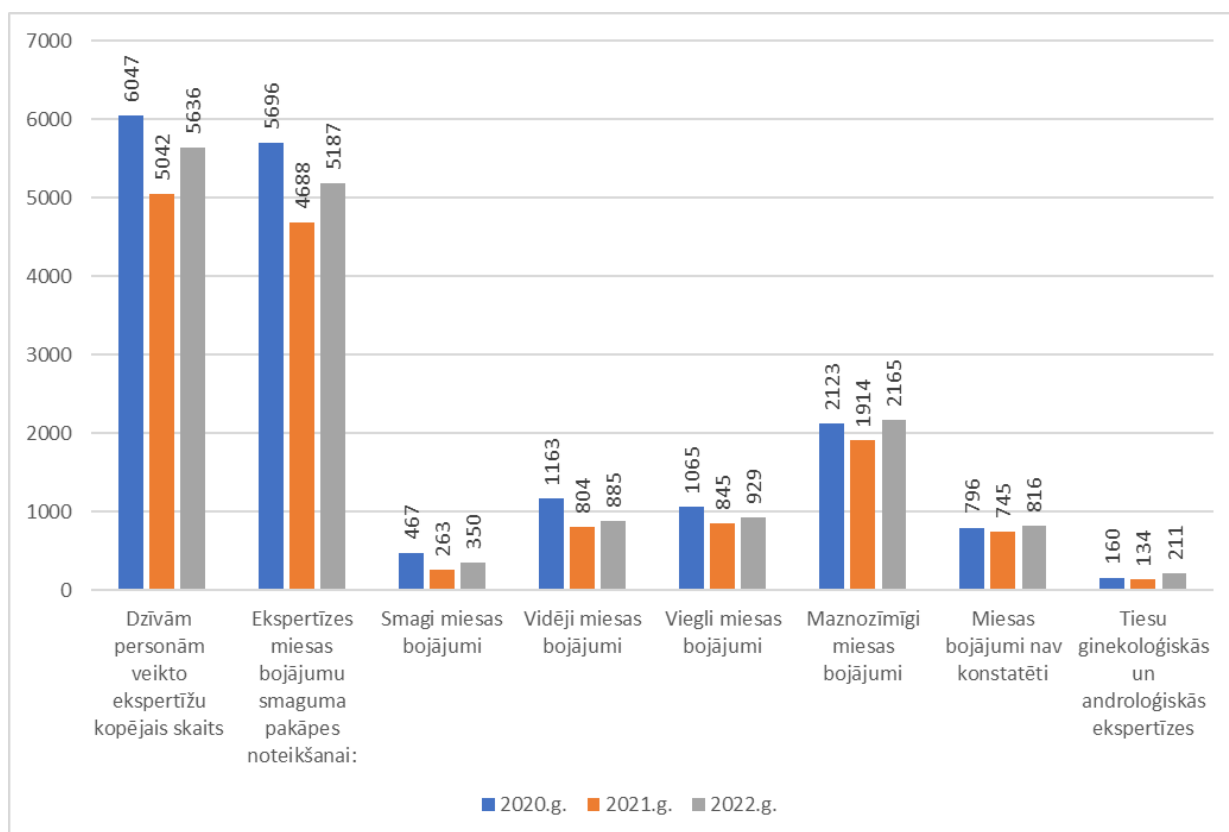
3. attēls. Dzīvo personu tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes Latvijas reģionālajās nodaļās 2020.-2022. gadā.

Kopējais dzīvo personu ekspertīžu skaits: 5658

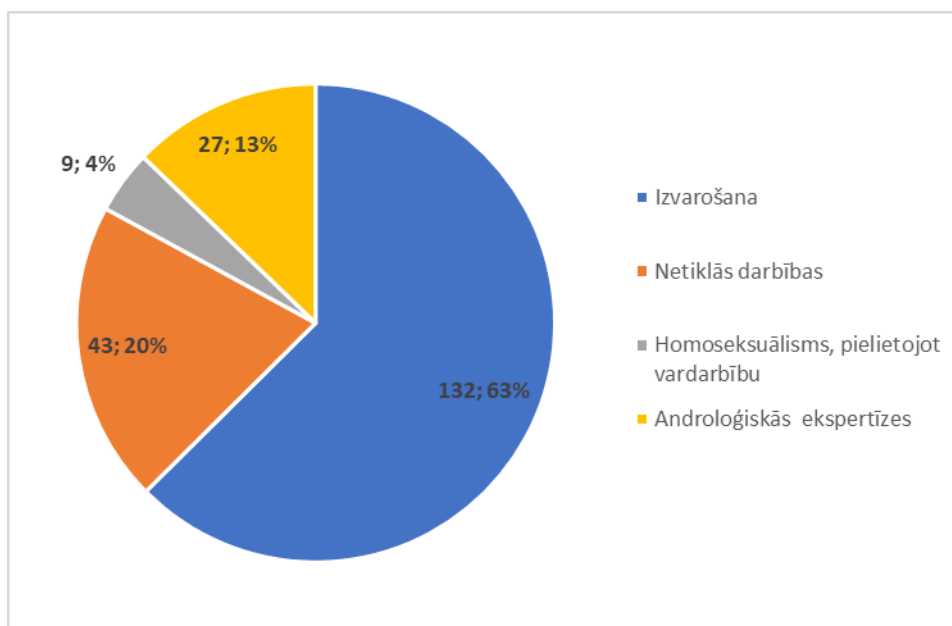
*% - no kopējā dzīvo personu ekspertīžu skaita

4. attēls. Dzīvo personu tiesu medicīnisko ekspertīžu skaits Latvijā 2022. gadā.

5. attēls. Dzīvo personu tiesu medicīnisko ekspertīžu skaits 2020.-2022. gadā.

Analizējot dzīvo personu ekspertīzes, procentuāli lielākā daļa, kā jau arī iepriekšējos gados, ir miesas bojājumu smaguma pakāpes noteikšanas ekspertīzes, kas ir aptuveni 92% no visām veiktajām ekspertīzēm un izpētēm, no tām smagu miesas bojājumu gadījumi 7%, (salīdzinoši 2021. gadā – 5%), vidēji smagi miesas bojājumi – 17% (salīdzinoši 2021. gadā – 16%), viegli miesas bojājumi – 18% (2021. gadā- 16,8%), maznozīmīgi 42% (2021. gadā – 38%), miesas bojājumi nav konstatēti – 16% (2021. gadā – 15%).

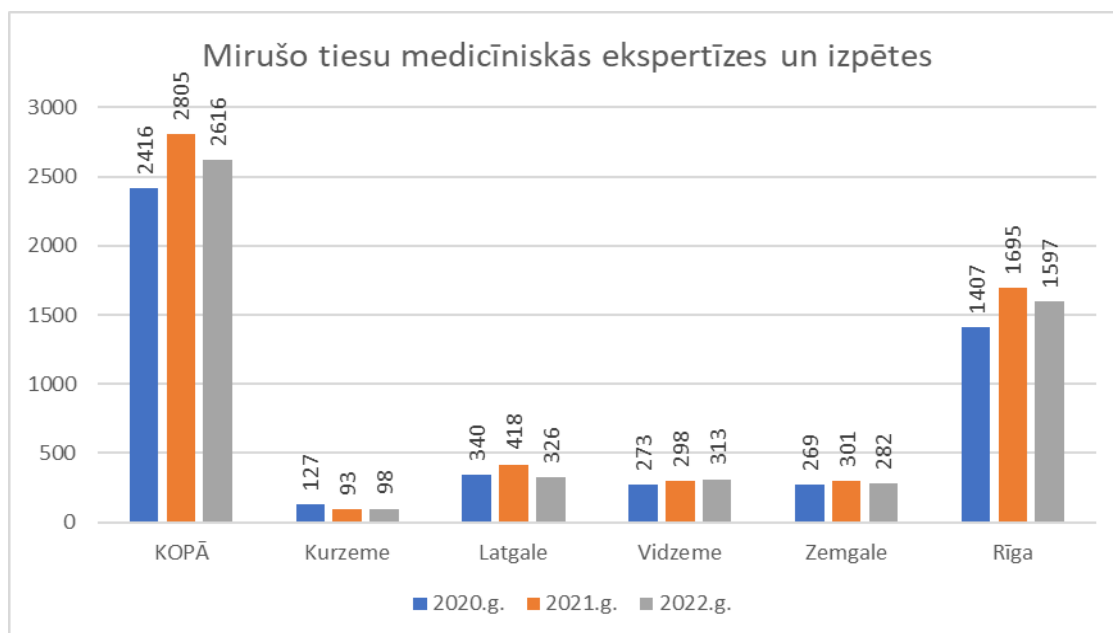

6. attēls. Tiesu ginekoloģisko un androloģisko ekspertīžu struktūra 2022. gadā.

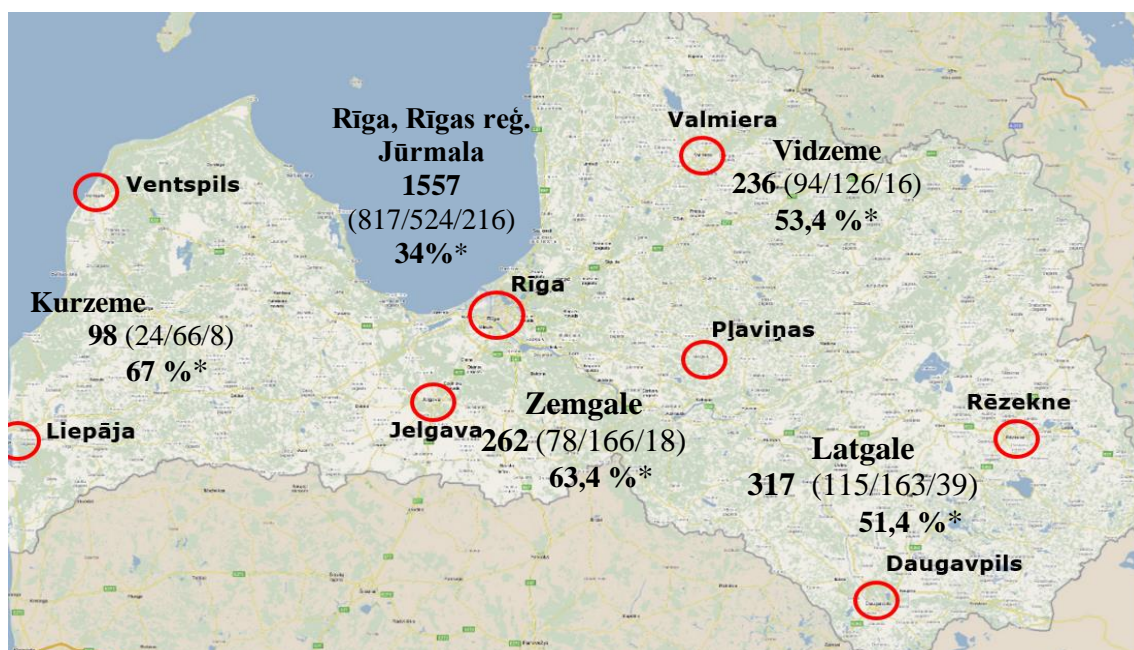
Dzimumnozīgumos veikto ekspertīžu skaits par 77 vienībām ir palielinājies salīdzinoši ar 2021. gadu.

No tām procentuāli lielākais ekspertīžu skaits (61%) tiek veikts nepilngadīgām personām (līdz 18 gadu vecumam), kas salīdzinājumā ar 2021. gadu (62%) būtiski nav mainījies.

2.2. MIRUŠO TIESU MEDICĪNISKĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES

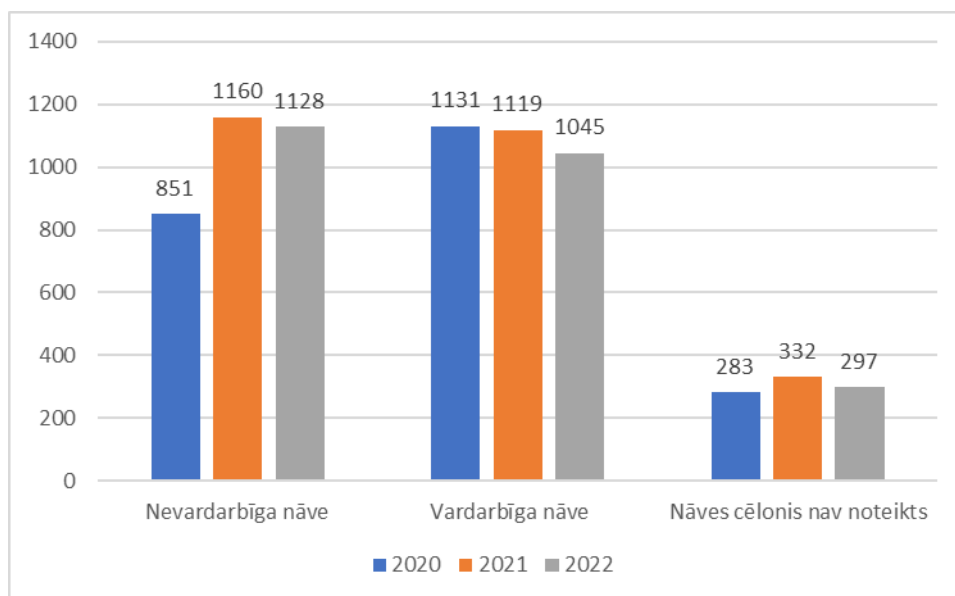
7. attēls. Mirušo tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes Latvijas reģionālajās nodaļās 2020.-2022. gadā.

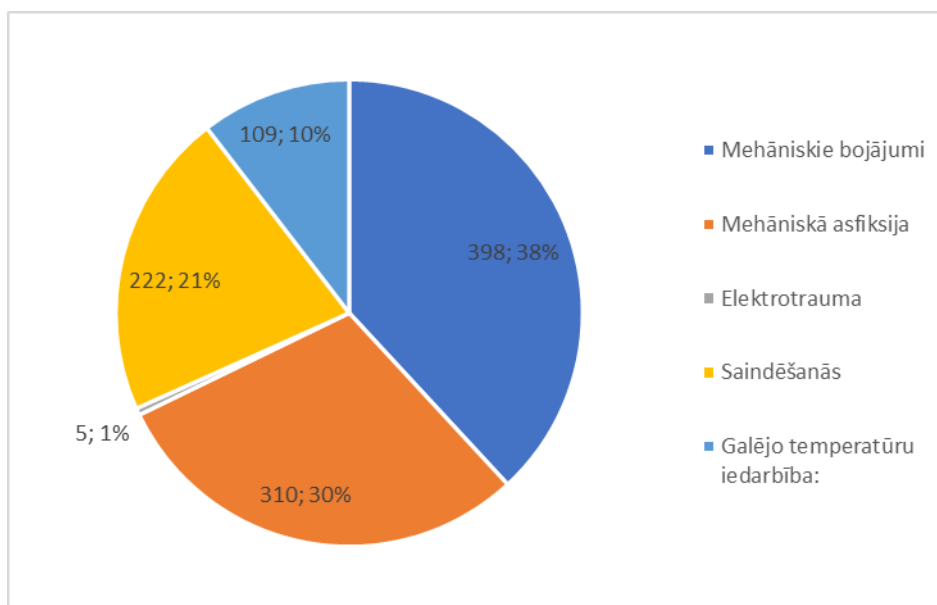
*% - vardarbīgas nāves gadījumu skaits no kopējā autopsiju skaita.

Tiesu medicīnisko ekspertīžu (autopsiju) skaits	2470
Nevardarbīga nāve	1128
Vardarbīga nāve	1045
Nāves cēlonis nav noteikts	297

8. attēls. Tiesu medicīnisko ekspertīžu (autopsiju) skaits Latvijā 2022. gadā.

9. attēls. Mirušo skaits pēc nāves veida 2020.-2022. gadā.

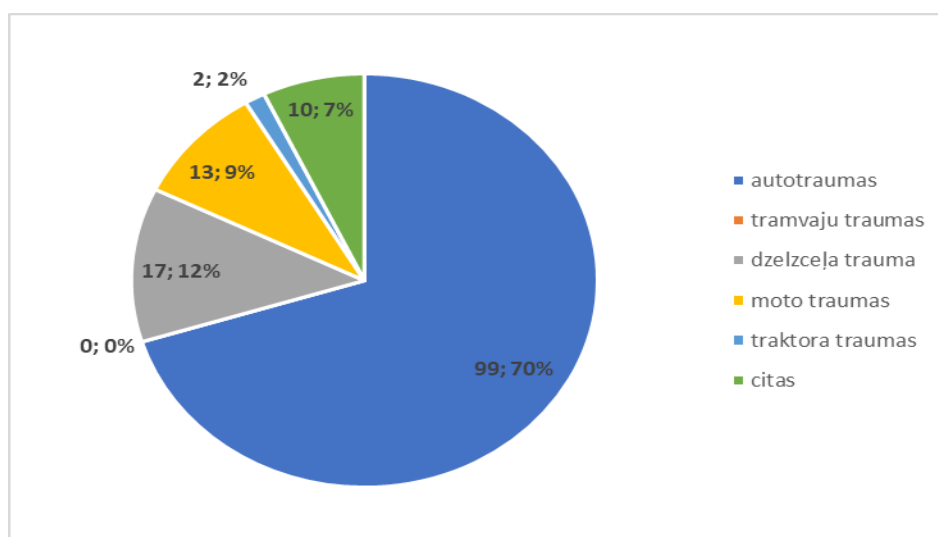

10. attēls. Vardarbīgas nāves veidi pēc mehānisma 2022. gadā.

2. tabula

Vardarbīgas nāves veidi pēc lietas apstākļiem Latvijā 2020.-2022. gadā

	2020	2021	2022
Slepkavības	87	94	58
Pašnāvības	298	267	242
Sadzīves un darba traumas:	746	740	745
t.sk. noslīkuši	132	116	92
t.sk. gājuši bojā zemas temperatūras iedarbībā	64	109	79

11. attēls. Letālie ceļu satiksmes negadījumi 2022. gadā.

3. tabula

Bērnu un pusaudžu (līdz 18 g.v.) vardarbīgās nāves veidi
pēc lietas apstākļiem Latvijā 2022. gadā

	Bērni līdz 1 g.v.	Bērni no 1 līdz 10 g.v.	Bērni no 11 līdz 15 g.v.	Pusaudži no 16 līdz 18 g.v.	2022. gadā kopā
Nelaiemes gadījumi	0	1	1	2	4
Pašnāvības	0	0	2	0	2
Slepkavības	0	2	0	0	2
Kopā:	0	3	3	2	8

2.3. KOMISIJAS TIESU MEDICĪNAS EKSPERTĪZES

4. tabula

Komisijas ekspertīzes 2020.-2022. gadā Latvijā

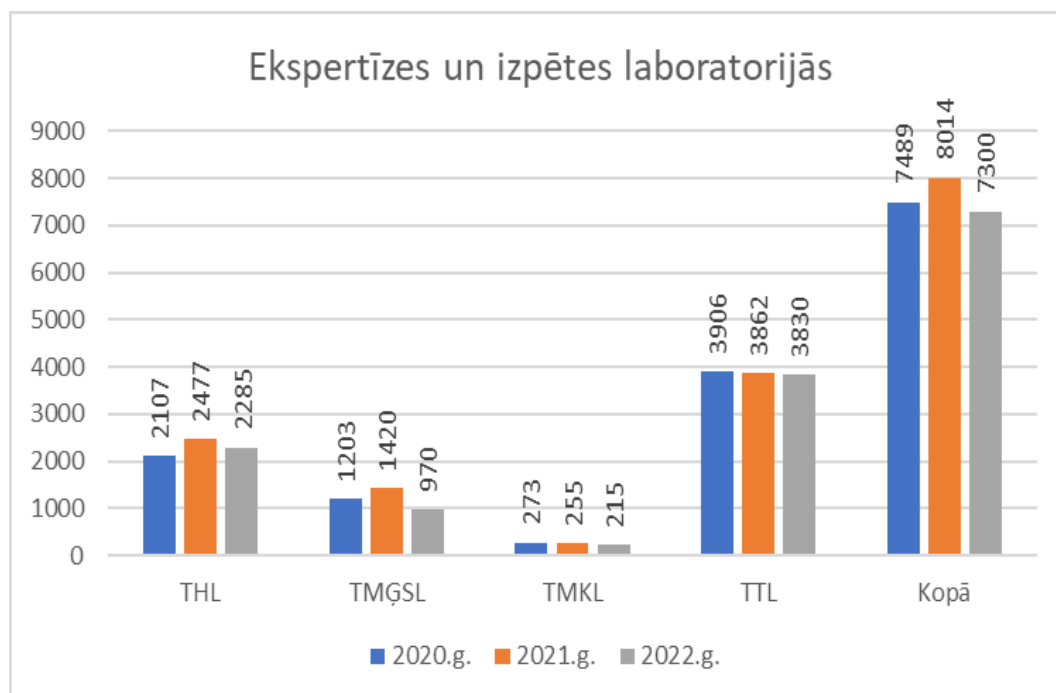
	2020	2021	2022
Ekspertīžu kopējais skaits	94	83	117
Dzīvām personām	75	63	102
t.sk. atkārtotās	7	7	6
Mirušām personām	19	20	15
t.sk. atkārtotās	2	1	1

2.4. CENTRA LABORATORIJĀS VEIKTĀS EKSPERTĪZES UN IZPĒTES

2022. gadā atbilstoši saņemto dokumentu skaitam TMLD laboratorijas kopumā veikušas 7300 ekspertīzes un izpētes (47% no visām (kopā 15574) Centra veiktajām ekspertīzēm un izpētēm) pēc procesa virzītāja un privātpersonu pieprasījumiem – attiecīgi lēmumiem un iesniegumiem, kā arī pēc TMED nodaļu un RAKUS TSK (līguma ietvaros) nosūtījumiem (12. attēls).

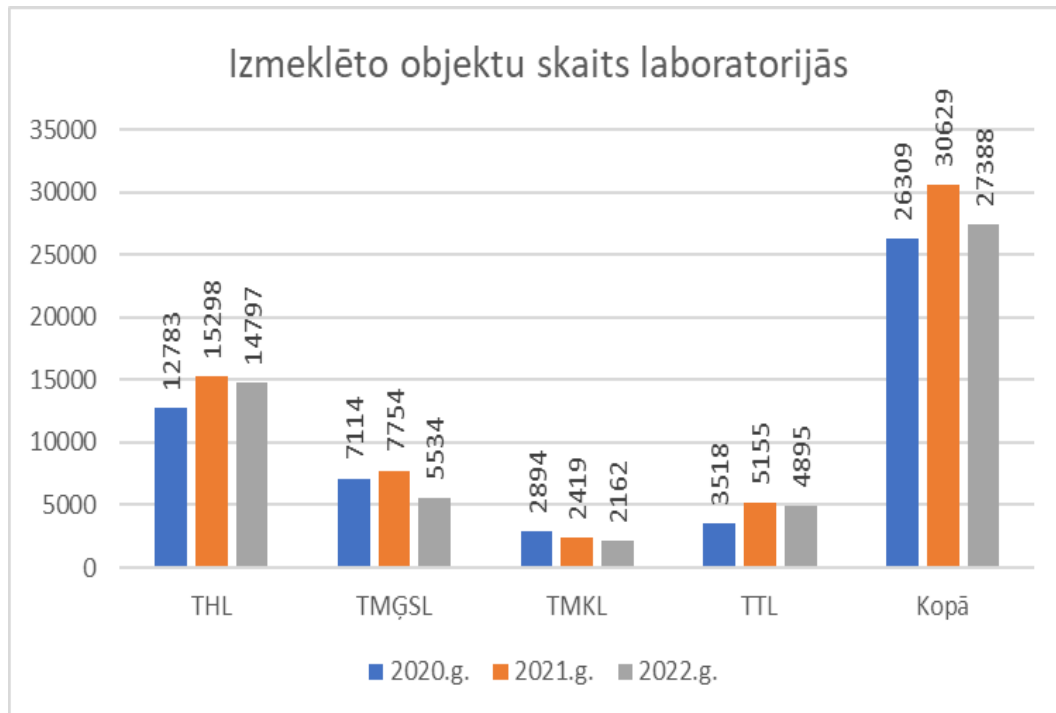
Salīdzinoši ar 2021. gadu darba apjoms laboratorijās ir samazinājies – THL par 192 izpētēm, TTL par 32 izpētēm, kas korelē ar ekspertīžu skaita samazinājumu mirušajiem, arī TMKL vērojams ekspertīžu un izpēšu skaita samazinājums par 39 vienībām, kas saistīts ar vardarbīgas nāves gadījumu t.sk. slepkavību samazinājumu. Būtiskāks ekspertīžu un izpēšu skaita samazinājums ir TMĢSL – par 450 vienībām. To varētu saistīt ar Covid-19 pandēmijas ietekmi, vardarbīgas nāves gadījumu t.sk. slepkavību samazinājumu, taču, lai izdarītu secinājumus par ekspertīžu samazinājuma objektīviem iemesliem laboratorijā, ir nepieciešams rezultatīvo rādītāju izvērtējums dinamikā.

Analizējot veikto ekspertīžu un izpēšu skaitu, 2022. gadā salīdzinoši ar diviem iepriekšējiem gadiem ir vērojams darba apjoma samazinājums - kopējais ekspertīžu un izpēšu skaits attiecībā pret 2021. gadu samazinājies par 714 vienībām, bet attiecībā pret 2020. gadu samazinājums ir mazāks - attiecīgi par 189 ekspertīzēm un izpētēm. Savukārt, analizējot izmeklēto objektu skaitu laboratorijās, secinājumi ir citādi: salīdzinājumā ar 2021. gadu objektu skaits ir samazinājies par 3241 vienībām, bet salīdzinājumā ar 2020. gadu tas ir pieaudzis par 1079, kas liecina par apjomīgāku un sarežģītāku ekspertīžu pieaugumu 2022. gadā.

12. attēls. Ekspertīzes un izpētes TMLD laboratorijās 2020.-2022. gadā (atbilstoši saņemto dokumentu skaitam).

Laboratoriju darba apjoma analīzē izmeklēto objektu skaits daudz objektīvāk nekā nosūtījumu skaits atspoguļo paveiktā darba apjomu un laboratorijas personāla darba noslogojumu.

13. attēls. Izmeklēto objektu skaits TMLD laboratorijās 2020.-2022. gadā.

2022. gadā tika turpināta iesāktā prakse, veicot kompleksās tiesu medicīnas kriminālistikas un bioloģiskās ekspertīzes, tomēr salīdzinājumā ar 2021. gadu, kad šāda veida pakalpojums procesa virzītājiem tika piedāvāts un veiktas 19 ekspertīzes, komplekso ekspertīžu skaits ir samazinājies un 2022. gadā veiktas tikai 4 šādas ekspertīzes. Tas izskaidrojams ar slepkavību skaita samazinājumu 2022. gadā.

Tiesu histoloģijas laboratorijas (THL) funkcija ir veikt mirušo bioloģiskā materiāla tiesu histoloģiskās ekspertīzes un izpētes nāves cēloņa precizēšanai un noteikšanai.

Tiesu medicīnas ģenētikas un seroloģijas laboratorijas (TMĢSL) funkcija ir veikt lietisko pierādījumu bioloģiskās – seroloģiskās un ģenētiskās tiesu medicīniskās ekspertīzes un izpētes, t.sk. veikt paternitātes, maternitātes un cita veida radniecības noteikšanas ekspertīzes, nodrošināt vardarbīgā nāvē un neatpazītu personu bioloģiskā materiāla uzglabāšanu DNS arhīvā.

Tiesu medicīnas kriminālistikas laboratorijas (TMKL) funkcija ir veikt lietisko pierādījumu tiesu medicīniskās kriminālistikas ekspertīzes un izpētes t.sk. bojājumu, kas nodarīti ar dažāda veida priekšmetiem u.c., īpašību un to veidošanās mehānisma noteikšanu uz ādas, mīkstiem audiem, kauliem un iekšējiem orgāniem, kā arī uz apģērba; pielietotā priekšmeta identifikāciju pēc bojājumiem uz ķermeņa un apģērba; kaulu atlieku izmeklēšanu dzimtes, vecuma un auguma garuma noteikšanai; asins pēdu veidošanās mehānisma noteikšanu uz apģērba, u.c. priekšmetiem.

Tiesu toksikoloģijas laboratorijas (TTL) funkcija ir veikt dzīvu personu un mirušo bioloģiskā materiāla, lietisko pierādījumu tiesu toksikoloģiskās ekspertīzes un izpētes t.sk. veicot alkohola, tā homologu un „surogātu”, gaistošo toksisko vielu, kodīgo un destruktīvo vielu, narkotisko un psihotropo vielu, dažādu medikamentu u.c. veida vielu noteikšanu. TTL

vadītājs LATAK testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju tehniskā eksperta statusā piedalījies akreditētas testēšanas laboratorijas ikgadējā uzraudzības procesā.

Centra laboratorijas strādā atbilstoši prasībām, kas izvirzītas testēšanas laboratoriju darbībai, kvalitātes nodrošināšanas nolūkos piedalās starplaboratoriju testēšanā Latvijas un starptautiskā mērogā.

2.5. LATVIJAS AUDU BANKAS NODAĻA

Latvijas audu bankas nodaļa (LABN) ir specifiska struktūrvienība, kas veic miruša cilvēka audu iegūšanu, primāro apstrādi, uzglabāšanu, nodod tos ārstniecības iestādēm sterilu transplantātu izgatavošanai, ko izmanto ķirurģiskā praksē dažādu slimību ārstēšanā.

Audu ieguve notiek saskaņā ar likumu “Par miruša cilvēka ķermeņa aizsardzību un cilvēka audu un orgānu izmantošanu medicīnā” un atbilstoši MK 2013. gada 22. oktobra noteikumu Nr. 1176 “Cilvēka audu un šūnu izmantošanas kārtība” prasībām. LABN strādā saskaņā ar nacionālajiem un starptautiskajiem normatīvajiem aktiem, kas attiecas uz audu iegūvi un izmantošanu.

LABN pamatuzdevums ir iespēju robežās nodrošināt ārstniecības iestādes ar primāriem bioloģiskiem objektiem – transplantātiem no cilvēka audiem:

- radzenes transplantātiem acu traumu ārstēšanai,
- kaulu un skrimšļu fragmentiem.

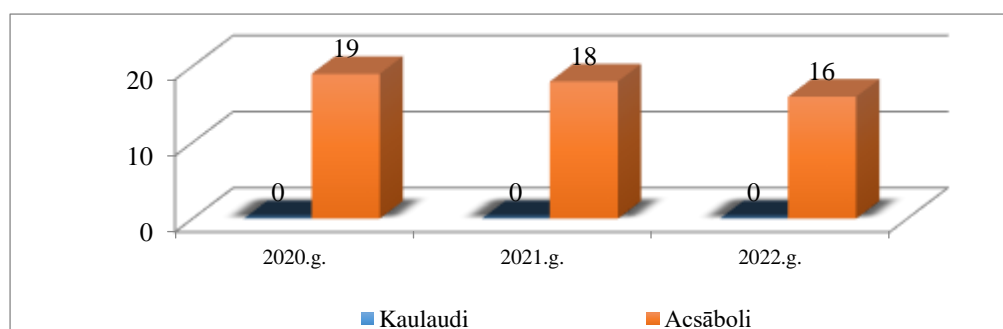
Ar 2015. gada 15. janvāri LABN tiesīga veikt audu un šūnu izmantošanas darbības saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 1176 „Cilvēka audu un šūnu izmantošanas kārtība”: kaulu, acu audu un ribu skrimšļu ziedošana, ieguve, laboratoriskā izmeklēšana, apstrāde un uzglabāšana (ZVA audu un šūnu izmantošanas atļauja Nr. AC-2).

Atbilstoši noslēgtajam līgumam ar ārstniecības iestādēm 2022. gadā LABN tika iegūti tikai acu audi, kas tika izmantoti ārstniecībā Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Oftalmoloģijas klīnikā. Kaulaudi netika iegūti, jo Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcai, kura izmantoja šos audus ķirurģijas praksē, ir apturēta ZVA audu un šūnu izmantošanas atļauja, līdz ar to sadarbības līgums ir lauzts.

5. tabula

Latvijas audu bankas nodaļas darba veida un apjoma apkopojums

Biotransplantātu veids:	2020	2021	2022
Acsāboli	19	18	16
Kaulaudi	0	0	0
Kopā	19	18	16
Donoru skaits	10	9	8

14. attēls. Iegūto kaulaudu un radzeņu transplantātu daudzuma salīdzinājums (2020.-2022. gadā).

2.6. ZINĀTNISKI METODISKĀ PADOME

Zinātniski metodiskā padome (ZMP) ir Centra struktūrvienība, kas darbojas Centra direktora pakļautībā, pildot padomdevēja funkcijas.

ZMP darbības mērķis ir nodrošināt Centra metodisko, zinātnisko un konsultatīvo funkciju, veicināt darbinieku kvalifikācijas celšanu, iezīmēt Centra zinātniski – tehniskās attīstības virzienus, sekmēt zinātnes, tehnoloģiju un inovācijas politikas īstenošanu un koordināciju Centrā.

Centra pamatdarbības nodrošināšanai sadarbībā ar RSU rezidentūru tiesu medicīnas eksperta specialitātē 2022. gadā apguva septiņi 1.– 4. gada rezidenti. Rezidenti tiek nodrošināti ar darbavietām atbilstoši plānam 2019.-2023. gadam.

Realizēta rezidentu apmācība tiesu medicīnas specialitātē un sagatavoti trīs jauni speciālisti – J.G.Pavļenko, T.Tone un J.Truskovska, kas pēc RSU profesionālās augstākās izglītības diploma iegūšanas, kas apliecina tiesu medicīnas eksperta kvalifikāciju un Latvijas Ārstu biedrības izsniegto sertifikātu tiesu medicīnas eksperta pamatspecialitātē, kā arī Tiesu ekspertu padomes izsniegto tiesu eksperta sertifikātu tiesu medicīniskās tiesu ekspertīzes dzīvo un mirušo personu tiesu medicīniskās izpētes specialitātē iegūšanas, turpina darbu Centrā kā sertificēti tiesu medicīnas eksperti.

Pabeidzot rezidentūru, ir veikti un veiksmīgi aizstāvēti zinātniski pētnieciskie darbi:

- T.Tone: *“Audzēju profils tiesu medicīniskās autopsijās Latvijā”*;
- J.G.Pavļenko: *“Kaulu un kaulu fragmentu VTMEC TMKL iegūto personu datu (dzimums, vecums dzīves laikā) salīdzinājums ar personu identifikācijas datiem Valsts policijā”*;
- J.Truskovska: *“Medicīniskās dokumentācijas diagnožu objektivitātes apstrīdes iemesli dzīvo personu tiesu medicīniskajās ekspertīzēs”*.

2022. gadā turpināta rezidentu pētniecisko darbu izstrāde gatavojoties rezidentūras eksāmenam 2023. gada septembrī: K.Avišāne par vardarbīgas nāves statistiku Rīgā, Rīgas reģionā.

2022. gadā TTL apmācību pēc TEP apstiprinātas programmas specialitātē 16.01. *“Ķīmiski toksikoloģiskā izpēte narkotisko, psihotropo un toksisko vielu, spirta un tā homologu un aizvietotāju noteikšanai”* pabeigušas divas eksperta palīdzes. Pabeidzot apmācību, izstrādāti kvalifikācijas darbi:

- J.Pavlovska: *“Otrās paaudzes antikoagulantu rodenticīdu ekstrakcija un identificēšanas metodes bioloģiskajā materiālā un ēsmās”*;

- J.Zvirbule: *“Cietās fāzes izmantošana psihoaktīvu vielu izolēšanai no bioloģiskā materiāla tiesu toksikoloģiskajā izpētē”*. Iesniegti dokumenti TEP pārbaudījuma kārtīšanai 2023.gada janvārī.

Tiesu medicīnas eksperti aktīvi piedalījās 9. Latvijas ārstu kongresā, kas norisinājās 2022. gada 21.-24. septembrī, ar panelziņojumiem:

- Autors: Dr.med. J.Vamze – Liepiņa, līdzautori: I.Martinova, G.Vabels, J.Ivulāns, B.Pelce *“Gadījumi par iespējami pieļautām ārstniecības personu kļūdām tiesu medicīniskā ekspertīze Latvijā praksē 2016.-2020.”*;

- Autors: A.Kissina, līdzautori: J.G.Pavļenko, T.Tone, G.Vabels *“Gadījums tiesu medicīnas ekspertu praksē - tiesu medicīniskā ekspertīze pie aizdomām par vardarbīgu nāvi bērnam ar multiplām attīstības anomālijām”*.

ZMP priekšsēdētājs O.Teteris piedalījās 9.Latvijas ārstu kongresā kā četru ziņojumu recenzents.

2022. gadā Dr.med.J.Vamze – Liepiņa aktīvi iesaistījās kā mentors RSU zinātniskā pulciņa tiesu medicīnā darbībā, kā arī saskaņā ar sadarbības līgumu starp Centru un RSU par RSU Medicīnas fakultātes 2. līmeņa profesionālās augstākās studiju programmas “Medicīna” 6.studiju gada klīnikā bāzētu studējošo praksi piedalījās klīnikā balstītas studējošo prakses organizācijā, organizējot klīniskās prakses četriem 6.studiju gada studentiem.

LĀB Apmācītiesīgo ārstu sarakstā 2022. gadā iekļauti 20 tiesu medicīnas eksperti, 16 no tiem piedalījās 7 tiesu medicīnas eksperta specialitātes rezidentu apmācībā.

Saskaņā ar sadarbības līgumiem ar RAKUS un Paula Stradiņa klīnisko universitātes slimnīcu veikta arī neiroķirurģijas un patologu rezidentu apmācība tiesu medicīnas kursā. 2022. gadā uzsākta arī ģimenes medicīnas rezidentu apmācība tiesu medicīnas jomā.

3. PROGRAMMAS VALSTS BUDŽETA LĪDZEKĻU IZLIETOJUMA EFEKTIVITĀTES IZVĒRTĒJUMS

Centra pamatdarbība pārskata periodā finansiāli tika nodrošināta no valsts budžeta līdzekļiem un pašu ieņēmumiem apakšprogrammas „Tiesu medicīniskā ekspertīze”, apakšprogrammas „Rezidentu apmācība”, „Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētie projekti”, „Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” ietvaros.

Pārskata perioda finanšu resursi izdevumu segšanai – EUR 5 344 415, tajā skaitā:

- dotācija no vispārējiem ieņēmumiem – EUR 4 968 456 (93,0 %);
- transferti – EUR 275 091 (5,1%);
- maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi – EUR 100 868 (1,9 %).

Budžeta apakšprogrammas „Tiesu medicīniskā ekspertīze” ietvaros Centrs veica sekojošas aktivitātes:

- tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšana vardarbīgā nāvē mirušajiem, neatpazītām mirušām personām;
- tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšana cietušajām un aizdomās turētām personām;
- tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšana lietiskajiem pierādījumiem;
- konsultatīvas palīdzības sniegšana tiesībaizsardzības un ārstniecības iestādēm tiesu medicīnas jomā;
- iespēju robežās ārstniecības iestāžu nodrošināšana ar audu transplantātiem.

Budžeta apakšprogrammas „Tiesu medicīniskā ekspertīze” ietvarā Centrs apguva finansējumu EUR 4 782 284 apmērā. Finansējums apgūts 97,8 % apmērā.

Pārskata periodā netika apgūti EUR 53 253 uzturēšanas izdevumiem un EUR 54 686 kapitāliem izdevumiem, un galvenokārt saistīts ar:

– maksas pakalpojumu un citu pašu ieņēmumu plāna neizpildi EUR 38 109 apmērā, kā rezultātā, pārskata periodā salīdzinot ar pārskata plānu, nebija iespējams veikt izdevumus plānotajā apjomā;

– pasākuma “Uzturēt un pilnveidot Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra tehnoloģisko nodrošinājumu dzīvo un mirušo personu ekspertīžu veikšanā, bioloģiski seroloģiskās un DNS izpētes, tiesu histoloģisko, kā arī tiesu toksikoloģisko izpēšu realizācijai noziedzīgos nodarījumos cietušo un aizdomās turēto personu tiesu medicīnisko ekspertīžu veikšanā saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un labāko praksi; kā arī izvairīties no prognozējama riska tuvākajā nākotnē laboratorijas procesu pārrāvumam tehnisku iemeslu dēļ un nodrošināt laboratorijas darba nepārtrauktību” īstenošanu (atbilstoši FM 05.12.2022. rīkojumam Nr. 767 un Noziedzības novēršanas padomes 29.09.2022. sēdes protokola Nr. 18 1.§ 2.punktam, piešķirts finansējums 69 898 EUR apmērā) – mainījušās sākotnējās maksājuma prognozes, 2022.gadā plānotās iegādes 69 898 EUR apmērā pārceltas uz 2023. gadu. Plānotie izdevumi 15 214 EUR apmērā attiecināmi uz EKK 2000 preces un pakalpojumi, 54 684 EUR apmērā uz EKK 5000 kapitālie izdevumi;

– prioritārā pasākuma “Kapitālieguldījumi un investīcijas Veselības ministrijas padotības iestādēs un BKUS investīcijas” īstenošanu (MK 24.09.2021. sēdes prot. Nr. 63 1.§ 2. punkts un MK 31.10.2022. rīkojums Nr. 676), pārskata perioda plāns 255 985 EUR, pārskata perioda izpilde 255 983 EUR. Izmaiņas, salīdzinot ar pārskata perioda plānu ir 2 EUR, finansējums apgūts 100 % apmērā, neizpilde 2 EUR attiecināma uz EKK 5000 kapitālie izdevumi.

Budžeta apakšprogrammas “Rezidentu apmācība” ietvarā Centrs apguva finansējumu EUR 133 582 apmērā un veica tiesu medicīnas nozares speciālistu sagatavošanu, nodrošinot rezidentūru vidēji 4,1 rezidentiem gadā. Finansējums apgūts 100 % apmērā.

Budžeta apakšprogrammas „Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumentu finansētie projekti” ietvarā Centrs apguva finansējumu EUR 425 769 apmērā, nodrošinot projekta Nr. EEZ/TM/2022/7 “Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana” īstenošanu. Finansējums apgūts 93,4 % apmērā.

Pārskata periodā netika apgūti EUR 24 918 uzturēšanas izdevumiem un EUR 5244 kapitāliem izdevumiem, un galvenokārt saistīts ar projekta budžeta kopsavilkuma izmaksu pozīciju “Projektu vadība un publicitāte”, “Tiesu ekspertīžu iestāžu un kriminālistikas joma materiāli tehniskās kapacitātes un mobilitātes stiprināšana (notikuma vietas apskate)” un “Apmācības, prasmju pilnveidošana un pieredzes apmaiņa tiesu medicīnas kandidātiem, tiesu ekspertiem, notikumu vietas ekspertiem un jomas vadītājiem” maksājuma plāna izmaiņām, attiecīgi mainījušās sākotnējās maksājuma prognozes, tādējādi pārceļot plānotos maksājumus uz 2023. gadu.

Budžeta apakšprogrammas “Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem” ietvarā Centrs apguva finansējumu EUR 2 780 apmērā. Finansējums apgūts 100%. Atbilstoši Finanšu ministrijas 2022. gada 24.marta rīkojumam Nr. 171 “Par līdzekļu piešķiršanu”, Centram piešķirts finansējums 1 045 EUR apmērā, lai saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumu un Administratīvās apgabaltiesas 2021. gada 13. jūlija spriedumu lietā Nr. A420240119 nodrošinātu privātpersonai zaudējuma atlīdzināšanu, kas nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku faktisko rīcību. Atbilstoši Finanšu ministrijas 2022. gada 08. aprīļa rīkojumam Nr. 218 “Par līdzekļu piešķiršanu”, Centram piešķirts finansējums 1 194 EUR apmērā, lai segtu izdevumus par Covid-19 testēšanu 2021. gadā. Atbilstoši Finanšu ministrijas 2022. gada 27. oktobra rīkojumam Nr. 649 “Par līdzekļu piešķiršanu”, Centram piešķirts finansējums 541 EUR apmērā, lai segtu izdevumus par laboratorisko izmeklējumu veikšanu no 2022. gada 1. janvāra līdz 31. martam.

6. tabula

Programmas valsts budžeta līdzekļu izlietojums 2021.-2022. gadā

Nr. p.k.	Posteņa nosaukums	Iepriekšējā 2021. gada (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā (2022. gads)	
			apstiprināts plāns, tāme gadam	faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā):	5 050 622	5 482 586	5 344 415
1.1.	dotācija no vispārējiem ieņēmumiem kopā	4 376 798	4 998 618	4 968 454
1.1.1.	tai skaitā: dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	4 376 798	4 998 618	4 968 454
1.2.	transferti	546 017	344 991	295 093
1.3.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	127 807	138 977	100 868
2.	Izdevumi (kopā):	5 050 622	5 482 586	5 344 415
3.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	4 382 670	4 651 427	4 573 186
3.1.	Atlīdzība:	4 097 104	4 174 786	4 129 745
3.1.1.	atalgojums	3 142 750	3 212 991	3 176 547
3.1.2.	darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas, sociālie pabalsti un kompensācijas	954 354	961 795	953 198
3.2.	Preces un pakalpojumi:	284 213	475 596	442 396
3.2.1.	komandējumi	0	40 479	22 493
3.2.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	284 213	435 117	419 903
3.3.	Uzturēšanas izdevumu transferti	1 353	0	0

3.4.	Subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	1 045	1 045
4.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem:	667 952	831 159	771 229
4.2.1.	kapitālās iegādes	608 361	821 593	766 235
4.2.2.	intelektuālie īpašumi	59 591	9 566	4994
4.2.3.	kapitālais remonts, rekonstrukcija	0	0	0

Centra darbības nodrošināšanai piešķirtā dotācija no vispārējiem ieņēmumiem un iekasētie pašu ieņēmumi izlietoti saskaņā ar Veselības ministrijas apstiprinātajiem finansēšanas plāniem un tāmēm.

7. tabula.

**“Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra darbības stratēģija līdz 2022. gadam”
galveno snieguma rādītāju analīze**

Galvenie snieguma rādītāji	2022. gada prognoze	2022. gada izpilde
Tiesu medicīnisko procesu elektronizācija saistībā ar plānoto e-lietas platformas un E-veselības sistēmas attīstību	Rosināt integrāciju ar e-veselības sistēmu, e-lietas platformu elektroniski parakstītu dokumentu aprites nodrošināšanai	98% gadījumu eksperta atzinumi tiek sagatavoti elektroniski parakstīti un iespēju robežās arī medicīniskās apliecības par nāves cēloni. Tiesu medicīnas ekspertīzes un izpētes procesu tālākas digitalizācijas atbalsts ir iekļauts “Digitālās veselības stratēģija līdz 2029. gadam” (23-TA-824) un “Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam”.
Mūsdienu prasībām atbilstošu tehnoloģisko risinājumu ieviešana tiesu medicīnisko procesu efektivitātes veicināšanai	Turpinās jauna laboratoriju aprīkojuma iegāde un jaunu tehnoloģiju apgūšana, uzsākta jaunu metožu izstrāde un ieviešana	EEZ projekta "Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana" ietvaros iegādātas TN un TTL vajadzībām nepieciešamās iekārtas, lai uzturētu un pilnveidotu Centra tehnoloģisko nodrošinājumu mirušo tiesu medicīnas ekspertīžu un tiesu toksikoloģisko izpēšu realizācijai saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un labāko praksi. No Valsts budžeta līdzekļiem iegādāts rentgenfluorescentais analītiskais mikroskops HORIBA XGT-9000 TMKL. No noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas fonda iegādāti: binokulārs ergonomisks mikroskops THL; Ultravioletās/Infrasarkanās gaismas lampa ar piederumiem TMĢSL UN TMKL; Reālā laika PCR iekārta QuantStudio® 5 TMĢSL. Apstiprināta un ieviesta praksē TEP reģistrētas metodes Nr. 2-20/VTMEC-I/627IP “Cilvēka bioloģiskā materiāla DNS genotipa noteikšana” ceturtā versija.

Novēršamās personāla mainības līmenis	10-15% robežās	3.07 %.
Klientu un partneru apmierinātība ar sadarbību un komunikāciju	90%	2022.gadā klienti (VP un Tiesas) sadarbību un komunikāciju ar Centru 93,5% gadījumos vērtēja ar labi, ļoti labi un teicami.
Nodarbināto apmierinātība ar iekšējo sadarbību un komunikāciju	Virs 60%	Darbinieku apmierinātības pētījumu plānots veikt 2023. gadā.
Nodarbināto apmierinātība ar īstenotajiem kvalifikācijas celšanas pasākumiem	90%	92% gadījumos īstenotie kvalifikācijas celšanas pasākumi vērtēti ar ļoti labi.
Īstenotie videi draudzīgie un klimatam neitrālie risinājumi (pasākumi) energoefektivitātes paaugstināšanai (skaits)	1	1. Pabeigti ēkas Hipokrāta ielā 2 k-6, Rīgā iekšējo inženiertīklu - apkures sistēmas, ventilācijas sistēmas renovācijas/pārbūves darbi un nodoti ekspluatācijā. Sakārtoti iekšējie inženiertīkli un novērsti riski pirmā siltināšanas projekta rādītāju izpildei. 2. Telpu apgaismojuma maiņa uz energoefektīvākiem apgaismes avotiem (LED lampas) (Valmiera, Pļaviņas, Daugavpils, Rīga k-6 un k-17).
E-indeks (max. 100 punkti)	Lielāks par 40,13	26,9 (samazinājums saistīts ar izmaiņām e-indeksa kritērijos).

4. UZLABOJUMI PAKALPOJUMU KVALITĀTES UN IESTĀDES ADMINISTRĒŠANAI

Sabiedrības informēšana par Centra sniegtajiem pakalpojumiem: aktualizēta un papildināta informācija Centra tīmekļa vietnē.

Veikta ekspertīžu kvalitātes kontrole: atbilstoši Centra testēšanas rezultātu kvalitātes kontroles 2022. gada plānam un procedūrai “Testēšanas rezultātu iekšējā kvalitātes kontrole” veikta TMED un TMLD struktūrvienību Eksperta atzinumu un izpētes aktu kvalitātes kontrole.

Veikti iekšējie kvalitātes auditi: pamatojoties uz Centra 2022. gada 8. februārī apstiprināto “Iekšējo kvalitātes auditu programmu 2022. gadam”, Centrā tika plānoti un veikti 10 horizontālie iekšējie kvalitātes auditi. Auditos kopumā ir iegūta pārliecība par darbinieku izpratni par prasībām, kas jāievēro savā darbā, kā arī Centra nozīmīgāko procesu un ar tiem saistīto prasību izpildē, par kvalitātes rokasgrāmatu, normatīvajiem aktiem un procedūrām.

Veiktas korektīvās un preventīvās darbības: konstatētajām neatbilstībām tika veiktas korektīvās un/vai korekcijas darbības, veikts efektivitātes izvērtējums.

Veiktas klientu apmierinātības aptaujas: Valsts policijas un Tiesu aptauja, sagatavots rezultātu izvērtējums, analizēti rezultāti un noteiktas pilnveides darbības.

Veikta laboratoriju iekārtu kalibrēšana un verificēšana, apkope un pārbaude.

Centra pielietojamo metožu un metodisko norādījumu pilnveide: apstiprinātas un ieviestas praksē:

- TEP reģistrētas metodes Nr. 2-20/VTMEC-I/627IP “Cilvēka bioloģiskā materiāla DNS genotipa noteikšana” ceturtnā versija;
- aktualizētas septiņas procedūras un 37 laboratoriju iekārtu un aparātu lietošanas instrukcijas.

Sadarbība ar klientiem: Valsts pārvaldes pakalpojumu portālā (<https://latvija.lv/>) aktualizēti un publicēti Centra publiskie pakalpojumi, kas klientiem arī pieejami Centra tīmekļa vietnes sadaļā “Pakalpojumi”.

Ārējo institūciju vērtējumi:

2022. gadā veiksmīgi noritēja Latvijas Nacionālais akreditācijas biroja (LATAK) uzraudzības audits atbilstoši standartam LVS EN ISO/IEC 17025:2017 „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības (ISO/IEC 17025:2017)”, kurā netika konstatētas neatbilstības un saglabāta Institūcijas akreditācija atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025:2017 prasībām nereglamentētajā akreditācijas sfērā:

1. DNS genotipa noteikšana cilvēka bioloģiskajā materiālā;
2. psihoaktīvo vielu identificēšana bioloģiskajā materiālā un lietiskajos pierādījumos;
3. ķīmisko elementu (no Ca līdz U) noteikšana bioloģiskajos objektos un šķidrumos;
4. autopsijā iegūtu cilvēka audu morfoloģiskās ainas noteikšana.

Paplašināta laboratoriju testēšanas sfēra ar Trīsvalento dzelzi saturošu savienojumu (hemosiderīna) noteikšanu autopsijā iegūtos cilvēka audu paraugos ar Perlsa metodi. Centram izsniegta akreditācijas apliecība ar reģistrācijas numuru Nr. LATAK-T-484-07-2013. Akreditācijas darbības laiks līdz 2027. gada 20. novembrim.

2022. gadā Centrā noritēja trīs Veselības ministrijas (VM) horizontālie auditi “Risku vadība” audits, “Rezidentu vietu skaita analīze, plānošana; līgumu noslēgšanas un izpildes uzraudzība” audits un finanšu vadības pārbaude, sniegti ieteikumi, kuru izpilde notiek saskaņā ar ieteikumu ieviešanas plānu.

2022. gadā Centrā noritēja Zāļu valsts aģentūras pārbaude LABN, kā arī Valsts kontroles revīzija "Par Veselības ministrijas 2019. gada pārskatu", neatbilstības netika konstatētas. LABN konstatēti citi trūkumi, sastādīts trūkumu novēršanas plāns, visi trūkumi novērsti.

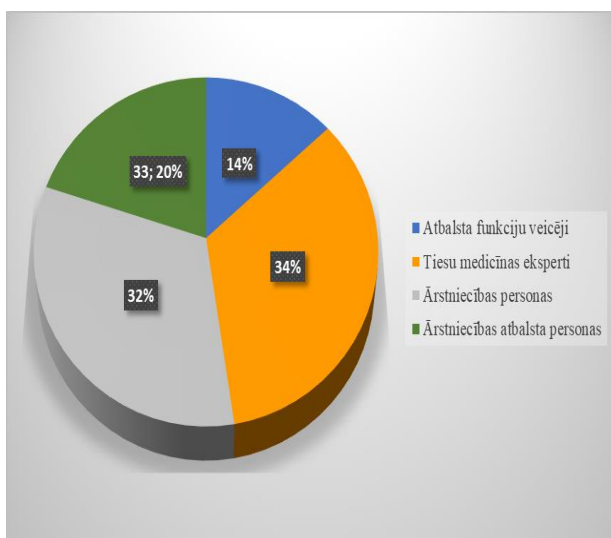
5. PERSONĀLS

Centra funkciju sekmīgai nodrošināšanai Centrā strādā augsti kvalificēts personāls: pamatdarbības funkciju veicēji – vecākie tiesu medicīnas eksperti, tiesu medicīnas eksperti un pamatdarbības funkciju veicēju atbalsta personāls – laboranti, ekspertu palīgi, māsu palīgi un sanitāri. No pamatdarbības funkciju veicējiem 14 ir valsts civildienesta ierēdņi (struktūrvienību vadītāji un vadītāja vietnieks).

8. tabula

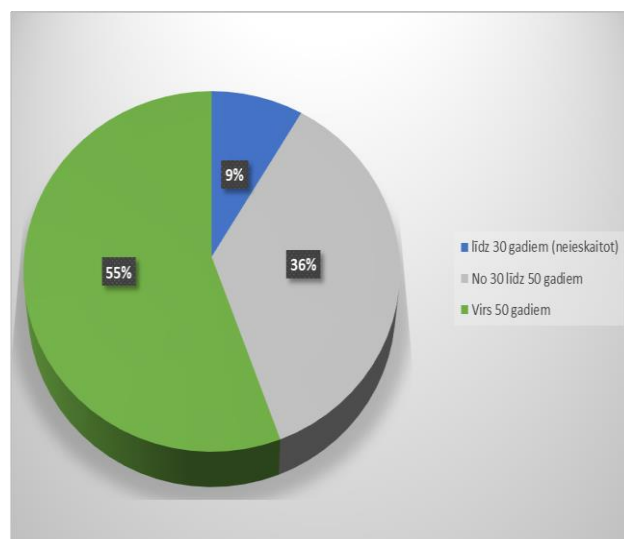
Centra personāls 2022. gadā

Nr.p.k.	Amata nosaukums	Amata vietu skaits	Slodze
Kopā, no tiem:		164	148.95
Administratīvā vadība		1	1
Atbalsta funkciju veicēji		19	17
Pamatdarbības funkciju veicēji, no tiem:		144	130.95
Tiesu medicīnas eksperti un ārsti		59	51.45
1.	Direktora vietnieks - vecākais tiesu medicīnas eksperts	1	1
2.	Tiesu medicīnas ekspertīžu departamenta direktors, vecākais tiesu medicīnas eksperts	1	1
3.	Tiesu medicīnas laboratoriju departamenta direktors, vecākais tiesu medicīnas eksperts	1	1
4.	Nodaļas vadītājs, vecākais tiesu medicīnas eksperts	9	9
5.	Laboratorijas vadītājs, vecākais speciālists - tiesu medicīnas eksperts	1	1
6.	Laboratorijas vadītājs, vecākais tiesu medicīnas eksperts	3	3
7.	Nodaļas vadītāja vietnieks, vecākais tiesu medicīnas eksperts	1	1
8.	Vecākais tiesu medicīnas eksperts	23	18.25
9.	Vecākais speciālists - tiesu medicīnas eksperts	2	2
10.	Tiesu medicīnas eksperts	10	9.5
11.	Speciālists – tiesu medicīnas eksperts	3	3
12.	Ārsts patologs	2	1
13.	Ārsts stažieris	2	0.7
Ārstniecības un aprūpes personas		53	50.25
14.	Galvenā māsa	1	1
15.	Sertificēts biomedicīnas laborants	16	16
16.	Eksperta palīgs	35	33.25
Ārstniecības un aprūpes atbalsta personas		33	28.75
17.	Māsas palīgs	5	4.25
18.	Sanitārs	23	20
19.	Reģistrators	4	4
20.	Fotogrāfs	1	1

15. attēls. Amata vietu % sadalījums pa amatu grupām 2022. gada 31. decembrī.

Nodarbināto sadalījums pēc izglītības ir sekojošs: augstākā izglītība ir 59%, profesionālā vidējā (tajā skaitā profesionālā) izglītība ir 39%, cita veida izglītība ir 2%.

16. attēls. Nodarbināto sadalījums pa vecuma grupām.

Nodarbināto sadalījums pa vecuma grupām: 55% Centrā nodarbināto ir vecumā virs 50 gadiem, 36% nodarbināto ir vecumā no 30 līdz 50 gadiem un tikai 9% ir gados jauni darbinieki (vecumā līdz 30 gadiem).

Personāla rotācija un mainība: Nodarbināto skaits 2022. gadā bija vidēji 162,5 darbinieki, vispārējais darbinieku maiņas koeficients 3.07 % (pēc atbrīvoto darbinieku skaita).

6. KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU

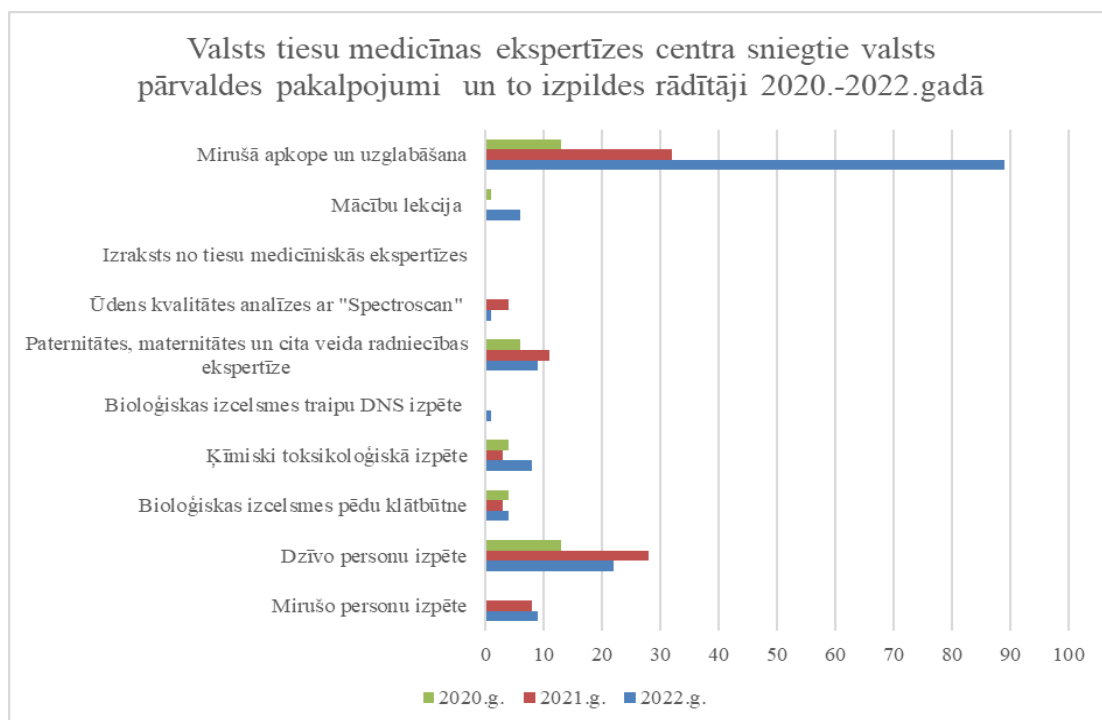
Klientiem (tiesībsargājošām iestādēm) sniegtas konsultācijas, t.sk., lēmumos jautājumu sagatavošanā, ekspertīžu metožu izvēlē, rezultātu izpratnē, saistībā ar lietisko pierādījumu apskati, u.c. gadījumos, kā arī Centra darbinieki (eksperti) veica konsultatīvu darbu skaidrojošu pārrunu veidā medicīnas un tiesībsargājošo iestāžu pārstāvjiem (dažādos līmeņos – iestādes līmenī, nodaļas līmenī, individuālas pārrunas ar ārstiem/ tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem) ar mērķi nepilnību novēršana medicīniskajā/ tiesībsargājošo iestāžu Centram iesniedzamajā dokumentācijā.

Fiziskām personām sniegtas konsultācijas par Centrā sniegtajiem maksas pakalpojumiem un to pieejamību.

Uzturēta un aktualizēta Centra tīmekļa vietnē esošā informācija par Centra sniegtajiem pakalpojumiem, normatīvajiem aktiem, metodēm un kvalitātes vadību.

Valsts pārvaldes pakalpojumu portālā (<https://www.latvija.lv/>) aktualizēti un publicēti Centra publiskie pakalpojumi, kas klientiem arī pieejami Centra tīmekļa vietnē sadaļā “Pakalpojumi”.

Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centra sniegtie valsts pārvaldes* pakalpojumi un to izpildes rādītāji 2022. gadā

17. attēls. Centra sniegtie pakalpojumi un to izpildes rādītāji 2020.g.-2022. gadā.

*Saskaņā ar 2017. gada 4. jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 399 “Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība”.

2022. gadā Centra sadarbību (t.s. mācību lekcijas) ar dažādām izglītības u.c. iestādēm ietekmēja COVID-19 pandēmija un noteiktā ārkārtas situācija valstī, tomēr Centrs realizējis apmācības:

- saskaņā ar noslēgto sadarbības līgumu ar Valsts policijas koledžu 2022. gada nogalē realizēta apmācību programma Valsts policijas amatpersonām “Līķa apskate un asins pēdu veidošanās mehānisms notikuma vietā”;

- NBS Speciālo operāciju pavēlniecības (SPECOP) karavīriem, pilnveidojot spējas darboties specifiskos apstākļos un situācijās.

Centra struktūrvienību tiesu medicīnas eksperti vadījuši mācību lekcijas LU Juridiskās fakultātes, Valsts policijas koledžas un RSU Medicīnas koledžas studentiem.

Centra speciālisti snieguši informāciju pēc pieprasījuma par izmeklēto nāves gadījumu statistiku t.sk. pēc SPKC pieprasījuma precizējošu informāciju par narkotisko un citu psihoaktīvo vielu klātbūtni mirušo bioloģiskajā materiālā.

7. STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Kā viena no starptautiskajām sadarbības formām Centram ir dalība starptautiskajās prasmes pārbaudēs. 2022. gadā prasmes pārbaudēs piedalījās TMĢSL, TTL un THL eksperti:

1. Dalība GEDNAP (German Society of Legal Medicine DNA Profiling Group – Vācijas Tiesu medicīnas biedrības DNS profila noteikšanas grupa) organizētajos starptautiskajās prasmes pārbaudēs (sadarbība no 2001. gada). 2022. gadā TMĢSL saņēmti sertifikāti par veiksmīgu dalību 2021. gada pārbaudes darbā (kopumā ir pozitīvs novērtējums par visām laboratorijā pielietojamām autosomālajām, X-hromosomālajām un Y-hromosomālajām sistēmām, kā arī traipu identifikāciju).

2. Dalība UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) (International quality assurance programme International collaborative exercise ICE) organizētajā pārbaudē (2022. gadā 2 kontroldarbi), Tiesu toksikoloģijas laboratorijai saņemot pozitīvu vērtējumu par psihoaktīvo vielu un to metabolītu noteikšanu, bet negatīvie rezultāti saistīti ar nepietiekamu analītiskās iekārtas jutību.

3. Sadarbībā ar Lietuvas Valsts Tiesu medicīnas dienesta Tiesu histoloģijas laboratoriju veikta starplaboratoriju salīdzinošā testēšana.

Pārskata periodā Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.-2021. gada perioda programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” projekta “Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana” aktivitātes “Apmācības, prasmju pilnveidošana un pieredzes apmaiņa tiesu medicīnas kandidātiem, tiesu ekspertiem, notikumu vietas ekspertiem un jomas vadītājiem” ietvaros īstenota starptautiskā sadarbība:

- vadības līmeņa vizīte Oslo (Norvēģijas Karaliste), Nacionālā Kriminālās izmeklēšanas institūcijā (National Criminal Investigation Service);
- tiesu medicīnas ekspertu un laboranta pieredzes apmaiņas vizīte, apmācības Lietuvas Valsts Tiesu medicīnas dienestā;
- ekspertu apmācības FASE (Forensic Anthropology Society of Europe) kaulu izpētes kursus Grieķijā;
- ekspertu apmācības Vācijā Duseldorfā “SHIMADZU Europa GmbH” darbam ar analītisko iekārtu LC-MSMS;
- ekspertu pieredzes apmaiņas vizīte un apmācība darbam ar analītisko iekārtu LC-MSMS Lietuvā, Viļņas medicīniskās ģenētikas centrā.

8. PLĀNOTIE PASĀKUMI 2023. GADĀ

1. Nodrošināt efektīvu iestādes funkciju veikšanu, attīstot pamatprocesu veikspēju un kvalitāti Sabiedrības veselības pamatnostādņu 2021.-2027. gadam ietvarā, t.sk. piedaloties EEZ finanšu instrumenta projektā “Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana”:

- 1.1. izstrādāt Centra darbības stratēģiju 2023.-2026. gadam;
- 1.2. plānot, organizēt un īstenot Akadēmiskās Tiesu medicīnas 100 Gades pasākumu programmu 2023. gadā;
- 1.3. sadarbībā ar VM un citām ārstniecības iestādēm plānot Centra gatavību rīcībai ārkārtas situācijās, realizējot PVO, ES, NATO noteiktās prioritātes un piedaloties civilās

aizsardzības un nacionālās drošības sistēmas darbības nodrošināšanā - organizēt darbinieku apmācības atbilstoši Ārkārtas situāciju vadības plānam, izstrādāt darbības algoritmus SV darba vietās, darba organizācijas pilnveide krīzes apstākļos;

1.4. nodrošināt TMEIS ilgtspēju un attīstības plānošanu;

1.5. realizēt aktivitātes EEZ finanšu instrumenta projektā "Tiesu ekspertīžu sistēmas un notikumu vietas apskates kapacitātes stiprināšana";

1.6. nodrošināt sadarbību ar VM, TM, IEM un LM iestādēm stratēģiski svarīgu jautājumu risināšanā tiesu medicīniskās ekspertīzes procesu efektivitātes nodrošināšanai un pilnveidei.

2. Nodrošināt Centra personāla pietiekamību un profesionālo kvalifikāciju, un attīstīt zinātnisko potenciālu, t.sk. īstenojot starpresoru un starptautisko sadarbību un apmācot medicīnas studentus un tiesu medicīnas rezidentus:

2.1. īstenojot kvalitatīvu rezidentu apmācības programmu, t.sk. attīstīt zinātnisko pētniecību sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitāti un Latvijas Universitāti kopā ar Tiesu medicīnas ekspertu asociāciju BMLA (Baltijas tiesu medicīnas asociācija) plānot starptautisko zinātnisko konferenci 2024. gadā, kā galvenās tēmas izvēloties prioritārās veselības jomas, iespēju robežās piesaistot projekta finansējumu;

2.2. īstenojot 2023. gadā plānotos tālākizglītības un pieredzes apmaiņas pasākumus, t.sk. starpresoru un starptautiskā līmenī pēc iespējas piesaistot fondu un projektu finansējumu;

2.3. uzsākt organizēt, iesaistot jaunos speciālistus, starptautisko zinātnisko konferenci 2024. gada maijā.

3. Uzturēt un pilnveidot Centra iekšējās kontroles sistēmu:

3.1. nodrošināt pasākumus korupcijas risku mazināšanai - realizēt Pretkorupcijas pasākumu plānā 2021.-2023. gadam noteiktos pasākumus, izvērtēt 2022. gada Pretkorupcijas pasākumu plāna izpildi;

3.2. turpināt veikt iekšējos kvalitātes auditus par kritēriju izvirzot gan ISO/IEC 17025 standarta prasības, gan ārējos un iekšējos normatīvajos aktos noteiktās prasības.

4. Pilnveidot Centra pārvaldību un normatīvo regulējumu:

4.1. uzturēt un pilnveidot kvalitātes pārvaldības sistēmu Latvijas audu bankas nodaļā atbilstoši ārējo normatīvo aktu prasībām, nodrošinot ZVA izsniegtās Audu un šūnu izmantošanas atļaujas uzturēšanu;

4.2. uzturēt LATAK akreditāciju Centra laboratorijās atbilstoši standarta LVS ISO/IEC 17025:2017 prasībām un piedalīties laboratoriju starptautiskajās prasmes pārbaudēs;

4.3. pilnveidot iekšējo normatīvo regulējumu efektīva tiesu medicīniskā procesa nodrošināšanai, veikt tiesu medicīniskās izpētes metožu aktualizācijas izvērtēšanu un jaunu metožu izstrādi (plānots aktualizēt Veselības stāvokļa noteikšanas metodi).

5. Uzlabot Centra infrastruktūru:

5.1. nodrošināt Centra infrastruktūras un IK tehnoloģisko risinājumu uzlabošanu pamatfunkciju veikšanai nepieciešamajiem nosacījumiem atbilstoši piešķirtajam finansējumam;

5.2. turpināt Centra infrastruktūras un tehnoloģiju modernizāciju, t.sk. realizējot Centra centrālo ēku Rīgā, Hipokrāta ielā 2 plānotos attīstības projektus.

Plānotie sadarbības projekti un pētījumi

2023. gadā turpināsies sadarbība ar:

1. Audu ziedojumu un Transplantācijas institūtu (*Donation and Transplantation Institute*) sadarbības līguma ietvaros.
2. Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas Oftalmoloģijas klīniku sadarbības līguma ietvaros audu iegūšanas un izmantošanas jomā.
3. RAKUS Patoloģijas centru tiesu histoloģisko izmeklējumu starplaboratoriju testēšanā un TSK tiesu toksikoloģisko ekspresanalīžu veikšanā dzīvām personām pie aizdomām uz saindēšanos ar nezināmām toksiskām vielām.
4. RSU Rezidentu fakultāti rezidentu, Juridiskās fakultātes studentu apmācībā un tiesu medicīnas ekspertīzē iesaistīto speciālistu pēcdiploma apmācību nodrošināšanā.
5. LU studentu un rezidentu apmācībā.
6. Baltijas valstu tiesu medicīnas ekspertīžu iestādēm Baltijas tiesu medicīnas ekspertu asociācijas (*Baltic Medico-Legal Association – BMLA*) ietvaros.
7. Klīniskās prakses tiesu medicīnā realizācija līguma ietvaros RSU Medicīnas fakultātes studentiem.

Direktora vietniece –
vecākā tiesu medicīnas eksperte

Inga Martinova

Inga Martinova 67547025
inga.martinova@vtmec.gov.lv

Evija Jēkabsone 67536046
evija.jekabsone@vtmec.gov.lv